

ДО
Г-Н ДИМИТЪР ГЛАВЧЕВ,
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА 44-ТО
НАРОДНО СЪБРАНИЕ

КОПИЕ:
Г-Н ДАНАИЛ КИРИЛОВ,
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА КОМИСИЯТА
ПО ПРАВНИ ВЪПРОСИ ПРИ
44-ТО НАРОДНО СЪБРАНИЕ

ОТНОСНО: ЗАКОНОПРОЕКТ ЗА РЕГЛАМЕНТИРАНЕ НА АБСОЛЮТНА
ДАВНОСТ ЗА ВЗЕМАНИЯ СРЕЩУ ФИЗИЧЕСКИ ЛИЦА

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН ПРЕДСЕДАТЕЛ НА НАРОДНОТО СЪБРАНИЕ,

С внесени в Народното събрание два законопроекта за изменение и допълнение на Гражданския процесуален кодекс (сигн. №№ 754-01-34 и 751-01-12) се предлага регламентиране на абсолютна 10-годишна давност за вземания срещу физически лица (съотв. в § 50 и в § 42 от Преходните и заключителни разпоредби на законопроектите). В двете посочени разпоредби съществува разлика по отношение на кръга от субекти, спрямо които се прилага абсолютната давност. В законопроекта сигн. № 751-01-12 е изключено прилагането на абсолютна давност спрямо обезпечените вземания срещу физическите лица и спрямо задълженията на физическите лица – еднолични търговци. В законопроекта сигн. № 754-01-34 е изключено прилагането на абсолютната давност спрямо задълженията на физическите лица – еднолични търговци, вземанията за трудови възнаграждения и обезщетения и за обезщетенията от неправомерно увреждане. Другата съществена разлика в текстовете на разпоредбите е семантична. В законопроекта сигн. № 751-01-12 се посочва, че с десетгодишния давностен срок се погасяват вземанията, независимо от **прекъсването** на давността. В законопроекта сигн. № 754-01-34 е регламентирано погасяване на вземанията с изтичане на десетгодишен давностен срок, независимо от **спирането или прекъсването** на давността. Налице е нееднозначно възприемане на понятието за абсолютна давност, което води до промяна в обхвата на случаите, в които се прилага.

Представителните на национално равнище работодателски организации възразяват срещу регламентирането на абсолютна давност за вземания срещу физически лица:

1. *Законовото нормиране на абсолютната давност ще е в противоречие с Конституцията.* Всяко вземане е „собственост“ по смисъла на Конституцията и нейният чл. 17, ал. 1 и 3 го обявява за неприкосновено и задължава държавата да го гарантира и защитава безсрочно и безусловно, в т. ч. и със законите и другите нормативни актове, които издават нейните органи. Вместо Народното събрание да гарантира спазването на конституционните норми, то е на път да направи точно обратното – със закон да ограничи защитата на законните

права и интереси на едни правни субекти само до 10 години, при това – без оглед на поведението на кредитора. Дори и онзи добросъвестен кредитор, който предприема активни действия по установяване и събиране на вземането си, може да изгуби цялото или част от вземането си, защото са изтекли повече от 10 години от падежа му. При това той няма да може да възстанови и разходите си за тези свои действия, които често надхвърлят 20% от размера на вземането.

2. *Приемането на абсолютната давност застрашава правната сигурност, създава предпоставки за несправедливо третиране на правните субекти и ще породи неблагоприятни правни последици върху бизнесклимата в страната. Законодателно решение в тази посока ще насърчи недобросъвестните длъжници, които поемат задължения, без да имат намерение да ги изпълнят изцяло, които прехвърлят имуществото си, за да затруднят или осуетят събирането на вземанията срещу тях, които протакат съдебните и изпълнителните дела докато изтече абсолютната давност. Поради това въвеждането на абсолютната давност ще влоши инвестиционния климат в страната, ще дестимулира чуждите инвеститори, тъй като ще създаде условия за увеличаване на корупцията, насочена към протакане (забавяне приключването) на делата.*

3. *Приемането на абсолютната давност ще оскъпи и ще затрудни стопанския оборот в страната, тъй като кредиторите ще търсят непременно обезпечение на вземанията си, но и това може да се окаже безполезно, защото (както се посочи по-горе) единият от вариантите на предложението предвижда абсолютна давност и за обезпечените вземания. Абсолютната давност ще намали обема на продажбите на разсрочено плащане и кредитирането на физическите лица.*

4. *Приемането на абсолютната давност ще нанесе вреда на заварените вземания – някои от тях ще се окажат погасени по давност още на датата, на която законът влезе в сила, а длъжниците по другите заварени вземания ще бъдат насърчени да протакат съдебните и изпълнителните дела срещу себе си. При това кредиторите няма да имат никаква възможност да предприемат допълнителни действия за защитата и за събирането на вземанията си.*

5. *Абсолютната давност противоречи на самата концепция за погасителната давност, която е санкция за бездействието на кредитора да установява и да събира вземането си. При абсолютната давност, макар кредиторът да е положил всички необходими грижи за своевременно събиране на вземането си, той ще понесе всички неблагоприятни последици от изтичане на абсолютната давност по чужда вина, вкл. и поради бавната съдебна процедура. Дори инспекторатът към Висшия съдебен съвет се е натъквал на граждански дела, които са били гледани над 15 години.*

Не може да бъде аргумент за въвеждането на въпросната абсолютна давност за частните вземания сега съществуващата абсолютна давност за данъчните и другите публични вземания. Държавата и общините имат далеч по-големи възможности от частните кредитори за събиране на публичните вземания. Ако държавата е въвела абсолютна давност по отношение на своите вземания, това може да се приеме за собствено, за вътрешно решение на кредитора, но въвеждането на абсолютна давност за недържавните вземания е недопустима намеса на държавата в стопанската дейност и облигационните отношения на гражданите и юридическите лица.

Абсолютната давност за дългове на физически лица следва да бъде разглеждана в контекста на общото обществено икономическо положение в страната. При съобразяване на бързината и ефективността на съдебната система, състоянието на банковия сектор, спецификите на пазара на труда и последиците върху бизнес климата на законодателно решение в тази посока се налага изводът, че при въвеждането му се накърняват законните права и интереси на другите участници в гражданския и търговски оборот, поради което следва да се търси друго конструктивно решение.

Посочените в законопроекта сигн. № 751-01-12 мотиви за приемане на промяната се изразяват в „даването на шанс на гражданите и възможност да започнат да градят от нулата своята семейна икономика“. Според законопроекта сигнатура № 754-01-34 целта е да се

избегне съществуването на т.нар. „вечен длъжник“. По-ефективно решение на визираните от вносителите на законопроекта проблеми и възможност да се даде втори шанс на длъжниците обаче биха могли да бъдат постигнати с регламентирането на процедура по фалит на физически лица. Нормативното регулиране на този институт следва да бъде въведено след провеждане на законодателно проучване и анализ на аналогични процедури в законодателствата на други страни.

Като пример за качествена уредба с дългогодишно приложение е производството по несъстоятелност на физически лица в САЩ. В рамките на Европейския съюз законодателствата на страните членки в тази област са по-нови и се нуждаят от хармонизация, за да се постигне сигурност и предвидимост на общия пазар. Тази необходимост, която е отчетена и от Центъра за изследване на европейските политики в Брюксел (Center for European Policy Studies, CEPS), в изследването, озаглавено „Harmonising Insolvency Laws in the Euro Area Rationale, stocktaking and challenges No. 153/December 2016“, следва да бъде взета предвид и от българския национален законодателен орган. В този смисъл е важно да се отбележи, че в българското законодателство, за разлика от по-голямата част от националните законодателства на страните членки на ЕС, не е предвидена процедура по несъстоятелност на физически лица.

В Закона за несъстоятелността (Insolvency Act), който се прилага по отношение на Англия и Уелс, е уреден т. н. „фалит на физически лица“. Процедурата се стартира чрез подаване на петиция до съда. В общия случай тя се подава индивидуално или колективно от кредиторите, от самия длъжник или синдик. Фалитът е с продължителност от 1 година, като в общия случай длъжникът се освобождава от задълженията си след изтичането на този срок. След освобождаването за длъжника отпадат всички задължения на основание обявения фалит, но това не засяга по никакъв начин отговорността на поръчителите, не се освобождават задълженията, породени в нарушение на законови разпоредби или чрез измама, не се освобождават глобите, задълженията за обезщетения за неспазени договорни задължения, както и задълженията, които не са основание за обявяване на фалита.

Друг пример е Германия, където производството по несъстоятелност за физически лица, уредено от Закона за несъстоятелността (*Insolvenzordnung*), предвижда възможността за освобождаване от остатък от неизплатени задължения. Особеност на процедурата е, че следва да бъде предшествана от неуспешен опит за извънсъдебно уреждане на задълженията. Към заявлението за откриване на производство по несъстоятелност на физическо лице трябва да се представи и погасителен план. Производството завършва с освобождаването от остатъка по задълженията, след преминаване на определен период на примерно поведение на длъжника, който е с продължителност от шест години или по-кратък, като освобождаването от задължение е допустимо веднъж на 10 години.

Следва да се има предвид, че в националните законодателства е уреден по различен начин и въпросът за вида задължения, от които длъжникът може да бъде освободен, както и за съществуването на минимум и/или максимум на размера на задълженията, за които е приложим фалитът на физически лица.

Следователно въвеждането на института на фалит на физическите лица в българското законодателство следва както да отразява положителните практики, доказани в други държави, така и да отчита спецификите в обществената и икономическа сфера в страната.

В тази връзка предлагаме по законодателен път да бъде уреден институтът на фалит на физическите лица, като законите разпоредби следва да регламентират:

1. субектите, които имат право да инициират производството (длъжникът, синдикът, кредиторът/ите);

2. задълженията, които са изключени от обхвата на производството за обявяване на физическо лице във фалит;
3. предпоставките за откриване на производството (например извънсъдебно съставяне на погасителен план за изплащане на задълженията);
4. компетентния съд, пред който се развива производството;
5. сроковете за постановяване на актовете по производството;
6. срока, за който се обявява, че лицето е във фалит;
7. срока, в който да се съблюдава добросъвестността на длъжника преди производството да приключи с окончателен съдебен акт за освобождаване от задължение.

Предвид липсата на първична уредба на фалита и обществените отношения, свързани с него, приемането на отделни разпоредби във вече съществуващи нормативни актове биха довели до фрагментираност на уредбата и неясноти при практическото прилагане на законовите норми. Широкият обхват на института на несъстоятелност на физическите лица и многобройният кръг от субекти, които засяга, изискват приемането на закон, който да регламентира в цялост производството по фалит на физическите лица и неговите правни последици. Такава е и преобладаващата практика в европейски и световен мащаб.

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН ГЛАВЧЕВ,

Чрез Вас призоваваме народните представители от 44-то Народно събрание да отхвърлят изцяло предложенията в посочените по-горе законопроекти за въвеждане на абсолютна давност от 10 години за вземанията срещу физически лица и да вземат предвид необходимостта от въвеждането на производство за обявяване във фалит на физическите лица, като обсъдят гореизложените от нас съображения и предприемат конкретни законодателни действия в тази насока

С УВАЖЕНИЕ,

**ОТ ИМЕТО И ПО ПОРЪЧЕНИЕ НА
АИКБ, БСК, БТПП И КРИБ:**

**ВАСИЛ ВЕЛЕВ
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА УС НА АИКБ И
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА АОБР ЗА 2017 Г.**